

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 115. An ta[m] per materna[m] lineam q[uam] p[er] paterna[m]
fiat huiusmodi paenae ad posteros exte[n]sio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

in cap. vergentis. colum. 4. de her. & ibidem Ioannes Anania num. 12. ubi concludit in crimine heresis filium alienius heretici clericum beneficio ecclesiastico obtento ipso iure priuatum. idem asserit Propositus in cap. satis peruersum. 56. distin. Imola in l. in insulam. in princip. ff. soluto matrim. Hieronymus Gigas tractatu de crimine laesa maiestatis lib. 3. titu. de penis, quas filij incurrunt. quaestio. 11. num. 3. idem denique videtur tenere Palacius Rubius tractatu de regno Nauarrae parte 5. §. 8. & fortassis hoc ipsum videri potest voluisse Eymericus in hac quaestione, dum proposita difficultati, an filij hereticorum, & ceter. priuandi sint, sine ipso iure sint priuati, respondens ait: respondemus, quod sunt priuati.

Supradicti autem Doctores ad hanc sententiam adstruendam potissimum vtuntur textu in cap. felicis §. quod si quis. de penis. libro 6. ex quo patet, filios percutientis sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalem, ipso iure priuari beneficijs, quae tempore commissi criminis obtinebant: manifestum est autem crimen illud multo minus, ac leuius esse, quam crimen heresis, cum longe sit maius diuinam, quam humanam laedere maiestatem, cap. vergentis. de heret.

Sententiam superiori oppositam, nempe, filios hereticorum & fautorum non priuari ipso iure beneficijs obtentis, quo tempore parentes crimen committerent: sed tantum inhabiles reddi ad obtinenda post crimen commissum, tenent Repertorium Inquisitorum verbo, filij. §. supradictum est, versic. sed salua meliori deliberatione. eandem sententiam nullis mutatis sequitur Gondissalvus tract. de her. q. 23. num. Couarruuias lib. 2. variar. resolut. cap. 8. num. 4. idem tenere videtur Montaluis in legibus septipartitis. l. 4. par. 7. tit. 26. & alij, quos praecitato loco Couarruuias.

Ego uero quamuis alijs fuerim in libris de penis hereticorum secutus priorem sententiam in odium hereticorum, & tanti criminis punitionem, quae si vsquam alijs hoc maxime tempore locum esset habitura, ob effrenem & impudentem hereticorum audaciam, qui vix penis vllis respiciunt: mihi lominus tamen visum est mihi nunc penitus sententiam mutare: nam praeterquam quod haec sententia benignior est, & vsu recepta, validioribus etiam rationibus nititur quam prima.

Ac primum quidem nusquam iure cautum reperitur, vt filij hereticorum & fautorum etiam beneficijs obtentis priuentur, quo tempore parentes damnantur: quare cum hoc sit penale, extendi non debet, sed potius restringi, vt probant iura vulgaria, & textus in c. odia. de reg. iur. lib. 6.

Rursus, textus in c. quicumque. §. heretici. de heret. lib. 6. solum videtur excludere filios hereticorum ab obtinendis beneficijs, dum ait: Ipsorumque filij usque ad secundam generationem, ad nullum ecclesiasticum beneficium seu officium publicum assumantur. haec ibi: verbum autem illud: assumantur, nullo modo potest dici quod inducat priuationem obtentorum ipso iure, cum sit futuri temporis, vt nostri communiter obseruant.

A Postremo, quoniam regulariter qui inhabilis efficitur ad obtinenda beneficia, obtentis non priuatur, vt dicit glossa singularis in Clemen. 1. §. ipse. de penis. quam sequuntur Zabarella, Imola, & Bonifacius Vitalinus num. 54. & alij.

Et quamquam iure canonico fortassis non in pro defendi possit, hereticos, credentes, fautores, & ceteros huiusmodi inhabiles effectos ad obtinenda beneficia ecclesiastica, obtentis etiam ipso iure priuari, de quo quid sentiam dixi supra super quaestione proxime praecedenti. §. illa vero est. & seq. at non hoc putarem habere locum in filijs. hi enim quamuis ob alterius culpam inhabiles efficiantur ad obtinenda beneficia, non tamen videntur ullo modo priuari obtentis: quam ob rem parentibus damnatis velut hereticis, aut fautoribus, aut defensoribus, vel similibus, filij beneficia, quae iam obtinebant quo tempore pater crimen commisit, non amittunt: & haec mihi sententia de iure verior videtur.

Nou obstat textus in dicto cap. felicis §. quod si quis. de penis. lib. 6. saepe enim respub. minora crimina varijs ex causis maioribus penis insequitur ob euitandam delinquendi audaciam, ita Couarruuias libro 2. variar. resolut. cap. 8. num. 4. Ad haec, in penalibus etiam ex maiortate rationis extensio fieri non debet per iura vulgaria.

C Denique non obstat textus in cap. vt commissi. §. priuandi. de heret. libro 6. ibi, priuandi vel priuatos denunciandi nam qua ratione accipi debeat, explicuimus supra quaestione praecedenti. §. quamobrem. quod si aliam solutionem desideras, legito Gondissaluum tracta. de heret. quaest. 23. num. 2. circa finem.

Tandem altera praeposita difficultatis pars est declaranda, An videlicet filij & nepotes hereticorum, saltem per sententiam priuari debeant beneficijs, quae obtinebant antequam parentes eorum declararentur heretici. & breuiter respondeo, nullo modo debere priuari: ita tenent assertores proxima praecedentis opinionis, quibus subscribit Simancas de cathol. institutio. titu. 29. num. 20. a quibus non dissentio.

Priuari tamen debent per sententiam illis sacerdotijs & beneficijs, quae consecuti fuerint post parentum condemnationem. caetera huc spectantia in seq. quaestione sumus tradituri.

QVAESTIO CXV.

E An tam per maternam lineam, quam per paternam fiat huiusmodi poenae ad posteros extensio.

Entesima quintadecima quaestio est, Vtrum per Episcopum & Inquisitorem praedicti filij hereticorum, credentium, receptatorum, defensorum, & fautorum eorum, omni beneficio ecclesiastico

Intellectus ca. felicis. §. qd si quis. de penis lib. 6.

Filij heretici non debent per sententiam priuari obtentis beneficijs.

stico, & officio publico sint priuati, usque ad secundam generationem, ita si descendant per maternam lineam, sicut per paternam, & si de predictis penitentibus, uel impenitentibus sit intelligendum?

Per quam lineam fiat de riuatio dicta pœnæ ad posterios. Relat. supra pag. 105.

Respondemus, quod est intelligendum per paternam, & non maternam; & etiam de impenitentibus hæreticis credentibus, &c. ut pater in c. Statutum. de hæretic. lib. 6. ubi sic dicitur; Statutum scilicet recordationis Innocentij & Alexandri prædecessorum nostrorum; ne uidelicet hæretici, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum, ipsorumque filij usque ad secundam generationem ad aliquod beneficium ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur; quod si secus actum fuerit, sit irritum & inane: Primum & secundum gradum per paternam lineam comprehendere declaramus: per maternam uero ad primum dumtaxat uolumus hoc extendi. Hoc sane de filijs & nepotibus hæreticorum credentium, & aliorum huiusmodi, qui tales esse uel tales etiã decessisse probantur, intelligendum esse uideatur. non autem illorum, quos emendatos esse constat, & reincorporatos Ecclesiæ unitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ penitentiam recepisse: quam ipsi, uel iam perfecerunt, uel humiliter prosecutioni eius insistant, uel parati fuerint ad recipiendam eandem.

Hæc eadem uerba habentur in litteris Apostolicis Alexandri, & Urbani iij.

† Incipiunt hæc litteræ. Cōsultus. habentur supra pag. 133.

COMMENT. CLXIII.

De axiomata colliguntur ex hac questione. Primum est: Pœna inhabilitationis ad beneficia & officia, usque ad secundam generationem intelligitur per lineam paternam; per maternam uero usque ad primam.

Postremum est: Pœna inhabilitationis non descendit in filios eorum qui conuertuntur, & Ecclesiæ reincorporantur.

Quantum ad primam assertionem spectat, eam explicat pulchre glossa in dicto cap. statutum. hoc loco ab Eymérico citatum de hæretic. libro 6. uerbo, inane. & Antonius Gomez tomo 3. variar. resolutionum. cap. 2. nume. 4. & summa declarationis talis est: Si pater est hæreticus, filius eius & filia, & similiter nepos ex filio censetur inhabilis. secus uero si sit nepos ex filia: quia cum sequatur familiam patris, non est inhabilis. item si mater est hæretica, solus filius, uel filia existens in primo gradu efficiuntur inhabiles, & non ulteriores. adde Hostiensium in cap. Vergentis. de hæretic. atque ita intelligitur inhabilitatio usque ad secundam generationem, & usque ad primam tantum.

Quod si quæras quare punitur pater in filijs usque ad secundam generationem, in filiabus autem solum usque ad primam, rationem reddit Jacobus Butrigarius in l. 1. c. de hered. institu. dicens id propterea fieri, quia magis timetur audacia filiorum, quam filiarum.

Circa secundum axioma occurrit grauissima,

nondum definita dubitatio, quam non inepte dicere egere pontificia declaratione: An uidelicet filij & nepotes relapsorum, qui sine misericordia traduntur curiæ seculari, penitent tamen conuertuntur, & catholici moriuntur, supra scriptis pœnis teneantur, ita ut infames sint & inhabiles ad publica officia & beneficia.

In hac controuersia nobiles quidam interpretes audacter tenent, filios relapsorum penitentium & conuersorum non fieri inhabiles. Primum, quoniam eorum parentes non possunt uideri hæretici decessisse, cum peniteant, & ad sacramentum penitentiae & Eucharistia admittantur. ca. super eo. de hæret. lib. 6. Deinde, quia ex quo parentes eorum sacramenta recipiunt, reincorporari uideri possunt Ecclesiæ, cum ea non tribuantur nisi fidem habentibus. cap. extra catholicam. l. q. 1.

His & alijs non multo ualidioribus argumentis uicti, hanc sententiam tenuerunt Gemianus in dicto cap. statutum. §. hoc sane. de hæretic. lib. 6. quem sequuntur eisdem uerbis Repetitorium Inquisitorum uerbo, filij. §. nunc uidentium. uersic. sed circa prædicta. & Alfonso Montanus legum Castella interpret. l. 2. titu. 25. parte 7. uersic. est ergo conclusio. & Decanus Segouiensis tracta. de hæretic. cap. 18.

Oppositam sententiam, uidelicet, Filios relapsorum inhabiles fieri & infames, quamuis eorum parentes conuertantur & peniteant & admittantur ad Ecclesiastica sacramenta penitentia & Eucharistia, profertur Ioannes Andreas in dicto cap. statutum. 2. de hæretic. lib. 6. super glossa uerbo, reincorporatos. quem sequitur ibidem Philippus Franchus in fine, & Simancas in Enchyridio uoluntatis religionis tit. 63. num. 7 & de catho. instit. tit. 29. nume. 17. & Ioannes Royas tracta. de hæret. par. 2. assert. 42. num. 337. & sequent. quibus eolibentius subscribo, quo apertius uideo hanc posterioriorem opinionem firmiter rationibus roborari. Ex quibus nonnullas commemorabo. Sic prima: Tales relapsi quamuis peniteant, non dicuntur Ecclesiæ reincorporari: nam ut tradunt Ioannes Nacchus, & Gemina in c. accusatus. §. si uero. no. 5. de hæret. lib. 6. Illi dicuntur proprie Ecclesiæ reincorporari, qui per inquisitores absoluti, & ad gremium Ecclesiæ per debitam absolutionem & obedientiam raducti, ut in unctam penitentiam peragant, admittuntur: quod cum relapsi non possint conuenire, non poterit eorum filijs accommodari dispositio textus in dicto cap. statutum. 2. de hæretic. lib. 6.

Sic secundario in dicto cap. statutum. duo postulatur ad hoc, ut filij eorum, qui reuertuntur ad Ecclesiæ gremium iuris pœnas in eos latas effugiant: unum est ut emendantur, alterum est ut Ecclesiæ reincorporentur: Hoc ultimum, quod scilicet relapsi penitentes non reincorporentur, in proxima ratione demonstratum est: primum autem plus quam manifestum est eis non conuenire, non enim dici potest emendatis qui in id crimen reuincunt, quod deestatus fuerat solenni inueinendo, & ad quod se non reuersurum obligauerat.

Et quamuis prior sententia mitior sit, hac tamen de iure

de iure verior videtur, atque est propterea ab ea recedendum.

Nam filij suspectorum de heresi hanc etiam penam inhabilitationis luant, quæ situm est: & Zanbinius tract. de heres. c. 28. nu. 4. & Repertorium Inquisit. verbo filij. S. item filij, ita dicunt: In filiis eorum qui fuerunt suspecti propter fautoriam, defensionem, receptionem, vel similia, bene habet locum dicta pœna, ut non possint ecclesiastica beneficia obtinere, si modo isti parentes decesserunt tales. c. statutum. 2. §. si de heret. lib. 6. hac illi. Quæ sententia vera est, cum aperto iure nitatur in his citatis locis, pro qua etiam facit omnino decisio Putei. 400. lib. 2. incip. In vna Hispanen.

Post mortem tamen fautorum, receptatorum, et similibus, non potest in eos agi: quia crimen eorum morte extinguitur, ut alibi copiose scripsimus.

In filiis vero eorum, qui parentes hereticos iudicibus fidei deserunt, à multis rescriptum est pœnas à iure statutas locum non habere: quod verum est, & secuti sumus supra par. 2. super c. litteras. de presump. §. hoc addiderim.

Patre damnato velut contumace, quia noluit venire ad respondendum de fide, an filij eius & nepotes infames efficiantur, & inhabiles ad officia & beneficia, non inutiliter queri potest: & quamvis, cum quis ob alterius delictum punitur, tunc non teneatur, quando contra principalem ob eius contumaciam fertur sententia, ut videtur posse colligi ex doctrina Bartoli in l. cum filius familias. ff. de verbo obligat. confert rex. in l. si ideo. ff. de evictio. & l. pates. C. de pigno.

At in casu nostro verius est etiam filios damnati ob contumaciam infames & inhabiles fieri: tum quia contumax habetur pro convicto. glos. in cap. cum contumacia. de heret. lib. 6. tum quoniam ex eo quod per annum perseveravit, presumitur pertinax: Ioannes And. in dicto cap. cum contumacia. & ibidem Geminianus num. 11. versu. quæro, an presumatur. & argumentum de contumace ad peritiam valere scripsit Albertinus tract. de assertio. quæst. 29. num. 9.

Cum itaque iudicio Ecclesiæ contumax pro heretico habeatur, ac velut hereticus condemnatur, dicto e. cum contumacia. de heret. lib. 6. c. excommunicamus. i. §. qui autem. extra de heret. consequitur plane, ut in filios contumacis pœna inhabilitationis & alia descendant idem videtur velle Hieronymus Gigas tracta. de crim. laesæ maiest. lib. 3. tit. de pœnis quas filij incurrunt. q. 13.

Non obstat doctrina Bartoli in dicta l. cum filius familias. fide verbo obligat. nam is pro nobis stat: ait enim quod cum ex condemnatione unius ad faciendam executionem in persona alterius pervenitur, tunc alteri non præiudicat, si id respiciat solum privatam utilitatem l. d. C. ad leg. Cornelianam, de falsis. quod si ad publicam utilitatem referatur tunc sententia lata contra principalem, etiam præiudicat, ad quem devenitur ex consequentia. l. 1. C. ubi causa si soales.

Quamobrem cum reipub. magnopere inter sit, & hereticos & contumaces in causa fidei punire, l.

A Manichæos. C. de heret. fiet proculdubio ut sententia in patrem contumacem lata, in filios quoque operetur eos effectus, quos iura in filios hereticorum solent producere. neque ab hac sententia putarem recedendum.

Ceterum hanc sententiam tunc veram & obseruandam esse crediderim, cum is qui damnatur ut contumax, vere & proprie contumax est, qualem ius depingit in dicto cap. cum contumacia de heret. lib. 6. nam si vel de eius contumacia plene non constaret, aut elapso anno, vel per infirmitatem, vel aliud legitimum impedimentum ad iudices fidei accedere non potuit, aut pro absolutione institit, aut satisfactionem obtulit, aut denique ea præstitit, dixit, aut fecit quæ ipsam virum catholicum esse ostenderent, tunc eius filij & nepotes supradictas inhabilitationis pœnas minime paterentur: quæ in illis solum locum habent, quos supra diximus, & cum simus in pœnalibus, ad alios extendere facile non debemus. faciunt tradita per Geminianum in dicto cap. cum contumacia. de heret. lib. 6. num. 11. versu. Quæro, an presumatur.

Atque hæc omnia in filios damnatorum canonum severitas rectissime sancivit, ut parentes à tanto crimine committendo submoverentur: si tamen filij catholici sint, & paternam iniquitatem abominentur, tunc superioris auctoritate habilitari eos, & famæ restitui fortassis non est iniquum, quia cum alieno vitio & peccato affligantur, facilius veniam consequi debent.

Ad sacros tamen ordines non facile promoueri debet: quoniam maxima est hæc dignitas, nec propterea filij & nepotibus damnatorum leuiter concedenda. cetera huc spectantia suis sunt locis tradita.

Q V A E S T I O C X V I.

An emancipatio filiorum à parentibus hereticis facta, sit valida & admittenda.

Antesima sextadecima quæstio est: Vtrum per Episcopum & Inquisitorem filiorum hereticorum, credentium, receptatorum, defensorum, & fautorum eorum sit emancipatio admittenda, seu aliquid valeat de iure?

Respondemus quod non valet, ut patet in cap. Quicumque. sillorum. de heret. lib. 6. ubi sic dicitur: Illorum autem filiorum emancipationem, quorum parentes, post emancipationem, huiusmodi etiam apparterit ante ipsam à via veritatis ad hereticæ superstitionis inuium declinasse, nullus hominum esse momenti, velut factam de hominibus sui iuris, cum dignum sit, ut propter tanti atrocitatem delicti filij esse in parentum hereticorum deserint potestate.

Hæc eadem verba habentur in litteris Apostolicis Alexandri iiii. Nouerit, in fi.

Relat. supra pag. 104.

Relat. supra pag. 135.